

2 0 1 6

LÉPCSŐ

p ü n k ö s d

1 7 7 . s z á m

CISZTERCI SZENT IMRE PLÉBÁNIA

Nyújtsd ide az ujjadat és nézd kezemet. S ne légy hitetlen, hanem hívő

Az Úristen adta azt a napot, amelyen napvilágot láttam egy harmonikusan, szeretetben élő családban. A természet szépsége mindig magával ragadott, felszabadított. Azt mindig éreztem, hogy a szépség több a pusztán látványnál. Emellett nagy hangsúlyt kapott a matematika iránti érdeklődésem. Egy kis vargabetűvel ezen a területen szereztem magasabb képzést, majd egy elektrotechnikai kutatóintézetnél kezdtem dolgozni.

Plébániánkhoz való tartozásom nem merült ki a hittanórákon, miséken való részvételben. Kenyérkeresőként is sokat segítetttem a táboroztatástól kezdve az újság-

küzdelmes években. Baráti körömmel is megvívтам a harcot, hiszen ez az út nem mindenki számára elfogadható. Nehezen élték meg, hogy távolra kerültem tőlük, és újra iskolapadba ültem. Akkor még nem tudtam Szent Ágoston püspök szavaival érvelni: „Életünk ebben a zárandoklásban nem lehet meg próbatétel nélkül; mert előrehaladásunk csak próbatételen keresztül valósul meg, és senki sem ismerheti meg önmagát sem, hacsak előbb nem volt próbára téve, és senki sem koronázható meg, ha nem győzött, és senki sem győzhet, ha nem küzdött, és senki sem küzdhet, ha nincs ellensége ez próbatétele.”

Önvallomás

K A T E K É T Á I N K B E M U T A T K O Z Á S A

Hajolj fölém, bárhol vagy is,

mert ha egy pillanatra is

elveszítem az arcod,

elveszítem az arcom.

Hajolj fölém, mert nincsen arcom,

ha nem hajol fölém az arcod...

ZELK ZOLTÁN: HAJOLJ FÖLÉM

szerkesztésig. A 90-es évek nemcsak a munkahelyemen hoztak változást, hanem új lehetőségeket nyitottak meg az egyház tanítását megismerni szándékozók előtt is. Egy közösségi estén kapott képen ez az üzenet állt: „Gabriel hírnöke – engedd a te üzenetedet felismerni”. Ekkor kezdtem el behatóbban foglalkozni a teológiával. Az új, ismeretlen területek (liturgia, egyháztörténelem, dogmatika) csak fokozták tudásszomjamat, így kerültem a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolára. Kezdetben csak alapképzésben gondolkodtam, kérdéseimre keresve a választ. Tanulmányaimban előrehaladva odáig vitt a lelkesedés, hogy hitoktatói és gyermekvédő képesítést is szereztem. Az egyetem évek alatt bekapcsolódtam egy egyházi országos kutatói munkába, és mint a hallgatói önkormányzat elnöke, a főiskola életéből is kivettem a részem. Nagyon sok jó és hasznos dolgot tanultam ezekben a

Tanulás közben sem ültem tétlenül. A budapesti R. K. Egyetemi Lelkészszeg Leánykollégiumának gondnokaként kezdtem matematikát tanítani egy kéttannyelvű szakközépiskolában. Nem könnyen kezelhető, külvárosi gyerekek között telnek napjaim, de látom tanításom, nevelésem eredményét. A kollégium, a tanítás mellett, még mindig maradt szabad energiám, amit szívesen fordítottam az eddig tanultak átadására. Ekkor ért az a megtiszteltetés, hogy a Szent Imre Plébániára hívtak meg hitoktatónak. Örömmel vállaltam el ezt a feladatot, az óvodások hitoktatását. Nagyon sok tapasztalatot, szeretetet kaptam máris a gyerekektől. Kérdéseikkel, a természetfeletti világra való nyitottságukkal ébren tartják az irántuk vállalt felelősségtudatot, hogy nyitottá tegyék őket Isten szeretetére, befogadására.

Életem Erdélyben vette kezdetét, Kolozsváron, szívem ma is ott is dobog, de az Anyaország lett a végleges hazám, amiért hálás vagyok az Úristennek! Ő kacskaringós utakon is tud egyenesen írni, vezetni, szeretni. Ez az én szilárd meggyőződés, hitem és reményem!

Gergely Gabriella

Gazdag és mély húsvéti ünnepek után virrasztani hív az egyház – arra az állhatatos imádságra, mely időt, odaadást, figyelmet kíván tőlünk. Nálunk nincs erős hagyománya a pünkösdi esti lélekvárásnak, pedig nagyon kidolgozott, a húsvéti vigíliához hasonló olvasmányos renddel adja elénk a liturgiában lelki eredetünk és közösségünk kezdetét.

Isten első ajándéka volt akkor a Szentlélek tüze a kitar-tásért. Miképpen tudnánk ezt a készséget és ajándékot – melyet azóta is sok katolikus megkap a bér mátkozás szentségében – életben tartani személyes lelki éle-tünkben? A bér mátkozások idején támogassuk jelenlé-tünkkel azokat, akik érettnak érzik magukat arra, hogy részesüljenek abban az ajándékban, amelyet a

Különös jelek

GONDOLATOK PÜNKÖSD ÜNNEPÉRE

„Mikor érkezett Pünkösdi napja, mindannyian együtt volt-
tak, ugyanazon a helyen. Hirtelen zaj támadt az égből,
olyan, mint a heves szélvész zúgása. Betöltötte az egész
házat, ahol ültek. Majd pedig széteszáló nyelvek jelentek
meg nekik, olyanok, mint a tűz, és leereszkedtek mind-
egyikükre. Ekkor mindnyájan beteltek Szentlélekkel és
különféle nyelveken kezdtek beszélni, amint a Szentlélek
megadta nekik, hogy szóljanak.” Az Apostolok Cseleke-
deteinek megfogalmazója, tudósítóként, pontosan írja
le, mi történik. Egy addig meg nem tapasztalt ese-
ményre kínál kész nyelvi kifejezést a hétköznapi szó-
kincséből keresve, hogy mindenki megértse. A külö-
nös jelek mellett sokkal többet üzenhet a mai ember-
nek az, ahogy és amit tettek a tanítványok. Együtt vol-
tak, egy helyen, mindannyian imádkoztak, ahogy a
Lélek adta meg nekik. Lehet-e nekünk, huszonegyedik
századi katolikusoknak hasonlóan átélt megtapasztal-
ásunk?

Ha többet imádkoznánk, az első tanítványokhoz hason-
lóan, akkor igen! De a mai, megélhetésért folytatott
mindennapi harcban hiányoznak nemzedékek a temp-
lomokból, akik megtehetnék, különféle indokokkal há-
rítják el, hogy áldozatot hozzanak személyes jelenlé-
tükért a közösségben. Mindent meg lehet magyarázni,
el lehet fogadni, meg lehet érteni! De az üdvösségün-
kért, cselekvően, csak mi magunk tehetünk. Az első
tanítványok, az apostolok és segítők Máriával, Jézus
után egyházunk édesanyjával együtt meghozták a kö-
zösségért azt a jelenléteket, amely megajándékozta őket
azzal, hogy a Szentlélek kiáradásának tanúi és első át-
élői lehettek; vagyis annak, ami azóta is élő jele Isten
jelenlőségének imádságainkban.

Mária körül lévő tanítványokkal együtt az első keresz-
tények kaptak meg. Kérjük és újítsuk meg életünkben
a személyes pünkösdiünk, bér mátkozásunk meghatáro-
zó élményét, mert akkor mi magunk is részesültünk
az „első ajándékban” Istentől.

XVI. Benedek pápa, apostoli buzdításában, a *Sacramen-
tum caritatis*ban, külön pneumatológia pontban
(12.13.) mutat rá arra, hogy van lehetőség kitar-tó al-
kalmat keresnünk, hogy megéljük az első ajándék örö-
mét. Mi, katolikusok, arra vagyunk hivatva, hogy nap-
ról napra ünnepezzük az eucharishtiában közöttünk élő
Istent. Ebben a Szentlélek vezet minket. „Éppen ezért
maga Krisztus a Szentlélek tevékenységének erejében
marad jelenlévő és tevékeny Egyházában, az élő köz-
pontból, az Eucharishtiából kiindulva.” (SC 12.)

Az Eucharisztia a mi állhatatos imádságunk, melyet az
egyház – hagyományaihoz híven – napról napra be-
mutat, hogy a megkapott első ajándékunkat tudatosan
és cselekvően éljük meg. Íme, adott egy újabb lehetősé-
g, hogy szívünket átmelegítse az első ajándék tüze,
hogy akarjunk és tegyünk, éljük és higgyük: lehet
szebb és jobb a világ és benne az egyház. Szentim-
réváros! Éljen benned annak vágya, hogy újra olyan
legyen hited és vallási életed, mint az egyházközösség
születése utáni első évtizedekben. Légy tudatos, adj
időt és szívet közösségednek!

Urr Ipoly O. Cist.

Írásunk szerzője Nyíregy-
házán született, kato-
likus-protestáns család-
ban. Noviciátusát Nagy-
venyimben és Zircen
töltötte, 1996-ban szen-
telték fel. Tanított a
székesfehérvári és a bu-
dai rendi gimnáziumok-
ban, több évig vezette a
Mária Rádió adásait. A
Ciszterci Szent Imre Plé-
bánia káplánja 2011
júniusáig, ezt követően
plébános ugyanott.

Én-állapotaink

A házastársi kommunikáció csapdáit kutatva érdemes odafigyelni egy neves kutató, Eric Berne híres megállapítására, amely sok érthetetlen eredetű családi vita okát megvilágítja. Berne szerint minden ember háromféle „énállapotot” hordoz, és a viselkedésünket adott pillanatban az aktuálisan működő énállapotunk határozza meg. Van bennünk egy szülői énállapot

mindig ugyanarra a helyre?” Itt kritizáló, kioktató módon, tehát Szülői énállapotból reagált, és – nagy valószínűséggel – elkeseredett Gyermeki dühöt vált ki a feleségéből. Egy egyszerű kérdésből így válhat hatalmas veszekedés. Ha ezt a veszekedést beszélgetéssé szelídítve később folytatni tudják, akkor talán rájönnek, hogy mi volt a rejtett konfliktus oka.

Nézzünk egy példát arra is, hogy hogyan lehet egy

Ősz tincs a hajban

A HÁZASSÁG KALANDOS TÖRTÉNETE / 4., BEFEJEZŐ RÉSZ

Írásunk szerzője pszichológus, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Pszichológia tanszékének vezetője, Család-teológiai Intézetének munkatársa. Valamint plébániánk jegyesoktatója.

(röviden Szülői), amelyben azok az emlékeink aktiválódnak, amelyeket a szüleink viselkedésének, érzelmeinek megfigyelése során raktároztunk el még gyermekkorunkban. A szülői énállapotban úgy viselkedünk és érzünk, ahogy a szüleink tették. Amikor a gyermekeinket neveljük, akkor ez lép működésbe. A felnőtt énállapot (Felnőtt) akkor működik, amikor objektíven, saját tapasztalataink és tudásunk alapján viszonyulunk a környezetünkhöz. A gyermeki énállapotban (Gyermeki) pedig úgy érzünk, viselkedünk, reagálunk, ahogyan kisgyermekkorunkban tettük.

Mindegyik énállapotnak van egy úgynevezett szereptársa, azaz aktuális énállapotunk mozgósítja beszélgetőpartnerünkben az annak megfelelő. A Felnőtt leggyakrabban a Felnőttet hívja elő a másiktól, a Szülői a Gyermekit, a Gyermeki pedig a Szülőit. Vannak azonban helyzetek, amikor nem abból az énállapotból reagálunk, ahogyan a másik ember elvárna, és ekkor kommunikációs zavarok keletkeznek.

Legegyszerűbb a helyzet, ha mindkét fél a Felnőtt énállapotával kommunikál. A hatékony munkamegbeszéléseken ez történik. És a higgadt házastársi eszme- és információcserék is a Felnőtt énállapotok között zajlanak. A házasság azonban – mint eddig is láttuk – az intenzív tudatos és tudattalan érzelmek aktiválódásának közege, ezért gyakran még a tárgyilagosságnak induló beszélgetések is érzelmi viharok forrásaivá válhatnak.

Nézzünk egy tipikus hétköznapi reggeli szituációt. A feleség megszólal: „Nem láttad véletlenül az órát?” Ez egy Felnőtt kérdés. Ha a férj így felel: „Sajnos nem,” – akkor egy problémamentes Felnőtt-Felnőtt kommunikáció zajlott le. De a férj válaszolhat így is: „Hogy lehetsz ilyen rendetlen, miért nem teszed az órát

Szülői-Gyermeki kommunikáció harmonikus. Ha valamelyik házaspárnak vigasztalásra, megnyugtatóra van szüksége, akkor valószínűleg gyermeki módon – panaszkodva, odabújva stb., tehát Gyermeki énállapottal fordul a párjához. Az pedig – érzékelve a helyzetet – biztonságot adó Szülőként válaszol: meghallgatja, megnyugtató társát.

De az is lehet, hogy nem rezonál az érzelmi felhívásra, hanem szenttelen, tárgyilagos Felnőttként elemzi párja helyzetét vagy tanácsokat osztogat neki. Nem szól semmi rosszat, a házastársa mégis megbántottnak és frusztráltnak fogja érezni magát, mert a másik nem hallotta meg a Gyermeki kérést, és nem úgy reagált, ahogy várta tőle.

A házastársak között gyakran fordul elő az is, hogy a kommunikáló fél Felnőttként szándékozik közölni valamit, de Szülői vagy Gyermeki módon teszi ezt. Ő talán észre sem veszi, de a párja reakciójából ez azonnal kiderül. Lehet, hogy a fenti példában a feleség egy kicsit nyafogva, esetleg követelőzően kérdezte a férjét, és ezért kapta a rendreutasító Szülői választ.

A kommunikáció rejtelméi

Az énállapotok elemzése talán rádöbbsent minket arra, hogy a kapcsolat milyen sok szinten zajlik, és hogy sokszor legkevésbé a szavak értelmére figyelünk. Amikor beszélünk valakihez, akkor a kimondott szavak értelmén túl a nem verbális jelzések sokaságával fejezzük ki érzelmi állapotunkat és a másik félhez fűződő viszonyunkat is. Az ember szívesen kihasználja a nyelv sokszintűségét, és sokszor beszél úgy, hogy a kimondott szavak értelmének alig van jelentősége, mert a mögöttes tartalom a fontos.

A férj például lelkesen ezt mondja: „Ma este egy jó

meccs lesz a tévében.” A gyakorlott feleség ebből pontosan tudja, hogy férje az estét a tévé előtt szeretné tölteni, ezért ezt válaszolja: „Rendben, de holnap együtt vacsorázunk.” A szavak értelmét vizsgálva ez a párbeszéd teljesen értelmetlen. A résztvevők mégis tudják, hogy miről van szó. Az emberek nem egyformán fogékonyak a rejtett üzenetekre. Ebből erednek az afféle szemrehányások, mint: „Kértem valamit, de meg sem hallottad, oda sem figyeltél.”

Van, aki tényleg nem hallja a mögöttes üzeneteket. A példabeli feleség reagálhatott volna így is: „Én is hallottam a rádióban, hogy meccs lesz, így legalább lesz időnk kipakolni a nagyszekrényt.” A férj pedig nem azért érzi majd leforrázva magát, mert esetleg szekrényt pakol meccsnézés helyett, hanem azért, mert a felesége nem értette meg a kívánságát.

Ha tudjuk a házastársunkról, hogy nem vevő a célozgatásokra, utalásokra, sóhajokra stb., akkor beszéljünk vele nyíltan. De ugyanígy fordítva is: ha tudjuk magunkról, hogy érzékenyek vagyunk az üzenetek mögöttes tartalmára, akkor vigyázzunk, nehogy olyasmit is beleértsünk egy közlésbe, ami nem is volt ott.

A meghallgatás művészete

Az ember akkor érez valakit közel magához, ha azt érzékeli, hogy a másik meghallgatja őt. A meghallgatás látszólag nagyon egyszerű dolog, mégis csak hosszú odafigyeléssel tudjuk megtanulni. Elsősorban idő kell hozzá. Általában már itt elbukunk. De ha időt is szánunk egymásra, nem mindegy, hogy hogyan figyelünk. Akkor érezzük úgy, hogy a másik megért és elfogad minket, ha mind a gondolatainkra, mind az érzelmeinkre rezonál. A meghallgatónak tehát nem pusztán a kiejtett szavakra kell figyelnie, hanem mindarra a mögöttes üzenetre, amely a szavak mögött megbújik. Ez már az empátia birodalma.

Amikor hallgatunk valakit, nehezen tudunk megszabadulni a saját gondolatainktól. Lehet, hogy az ő mondataihoz kapcsolódva, de a saját ötleteinket fogalmazgatjuk magunkban, és már nem órá figyelünk. Az emberek legtöbbször nem azért mesélnek el valamit a házastársuknak, hogy tanácsot, útbaigazítást kapjanak, hanem pusztán azért, hogy közössé tegyék az élményeiket, és a közösség élmé-

nyéből merítsenek erőt. Ha állandóan tanácsokkal látjuk el és kioktatjuk a párunkat, amikor megosztja velünk a gondjait, akkor akaratlanul is megbántjuk, mert azt sugalljuk neki, hogy okosabbak vagyunk nála. Hamarabb jut el a megoldásig, ha valaki értő figyelemmel meghallgatja, mint ha ötletek ezreivel halmozzuk el.

A kölcsönös meghallgatás barátokat teremt. A boldog házások pedig jó barátok, akik mindent megoszthatnak egymással. Megosztani valamit pedig azzal az emberrel lehet, aki képes a befogadásra és elfogadásra.

Az élet közepén

Sajnos nem ritka eset, amikor egy középkorú asszony háta mögött összesúgnak: „Látjátok, húsz évi házasság után otthagya a férje egy fiatalabb nő miatt.” Ritkábban, de az is előfordul, hogy a feleség hagyja ott középkorú férjét és esetleg a gyermekeit is, hogy új életet kezdjen. Ezekre az esetekre általában efféle magyarázatokat adnak az emberek: „Lám, őt is elérte a kapuzárás előtti pánik, ez az utolsó lehetősége, hogy bebizonyítsa, hogy ő még igazi, vonzó férfi vagy nő.” Ez a magyarázat nem jár messze az igazságtól, de annak csak egy piciny szeletét világítja meg. A 10-20 éves házasságok felbomlásának ennél több oka lehet. A leggyakoribb gond az, hogy a pár elhanyagolja a házasság ápolását. Azaz magával sodorja őket az élet ezernyi gondja és feladata: a munkahely, a gyermeknevelés és minden egyéb. Annyi a feladatunk, hogy észre sem vesszük, hogy nem beszélgetnek, nincsenek közös élményeik, nem pihennek, csak teszik a dolgukat hűségesen. És egyszer csak rádöbbennek, hogy nincs közöttük kapcsolat, hogy kihűlt a szeretet.

Ezen a ponton még nincs veszve semmi, hiszen a szeretet mindig megújítható. De ebben az életkorban egy sokkal átfogóbb és általánosabb probléma is megterhelheti az emberek lelkét, bár kevesek számára tudatosul: úgy hívják, hogy életközépi krízis.

Úgy negyven éves kor körül az ember elérkezik egy fordulóponton. Van, aki hirtelen, van, aki fokozatosan jut el arra, aki felismerésre, hogy öregszik. Például amikor tegezve szólít meg egy fiatal, és az magázva válaszol. Vagy amikor az utcán nem a fiatalasszony, hanem a lánya után fordulnak meg.

Vagy amikor az ember hirtelen észrevesz egy ősz tincset a hajában. Vagy amikor együttérzéssel megkérdezik tőle, hogy régóta kopaszodik-e már.

Ebben az életszakaszban nemcsak a külsőnk, hanem a belső világunk is átalakul. Van, aki hirtelen, van aki fokozatosan, apránként veszi ezt észre. Az ember üresnek és hiábavalónak látja azokat a dolgokat, amelyek eddig lelkesítették. Elviselhetetlen tehernek érzi a feladatokat, amelyeket eddig szívesen elvégzett. Irritálják azok az emberek, akiket szeret. Elege van mindenből. Legszívesebben világgá menne. Időnként vagy tartósan nagyon rossz a kedve.

A legtöbb ember valamilyen formában átmegy ezen a krízisen. De mivel nem tudja, hogy az emberi fejlődésnek ez egy szükséges velejárója, ijedten fogadja ezt az állapotot, és külső okokkal próbálja megmagyarázni. És beleesik a legalattomosabb csapdába, amely a párkapcsolatának a halálát okozhatja: a társában és a kapcsolatban keresi a krízis okát, és úgy próbál menekülni, hogy felrúgja a házasságát.

Vannak szerzők, akik az életközépi krízist ugyanolyan jelentőségűnek tartják, mint a serdülőkorit, ugyanis mindkét életszakaszra jellemző, hogy ha ezek nem a fejlődés, hanem a visszatáncolás irányában „oldódnak meg”, akkor a személyiségfejlődés megkezdését okozzák. Ha a serdülő nem tud pszichésen leválni a szüleitől, akkor sosem lesz önálló, érett felnőtté. Ha egy középkorú ember nem tudja elviselni a szépségének, fizikai teljesítőképességének, egészségének hanyatlását, és nem tud szembenézni a halállal, akkor egy állandóan menekülésben lévő, örömpótlékokat hajszólo egyeddé válik, aki elzárja magát a valódi kiteljesedés lehetőségétől, ráadásul neveltségessé válik mások szemében. Nagyon nehéz elfogadni az örege-
dést. Főleg akkor, ha csak a fiatalok teljesítményeit tartjuk értéknek. Pedig igazuk van a lélekbúvároknak, filozófusoknak és lelki íróknak, akik szerint igazi bölcsességre és lelki kiteljesedésre csak a középkort elérte, és annak krízisét sikeresen megoldó emberek jutnak. Ebben az életkorban már nem lehet kikerülni az élet transzcendens értelmére vonatkozó kérdéseket. A kor rákényszeríti a szembesülésre.

Nem csupán az öregezés élménye okozza a személyi krízisét, hanem az a fejlődési folyamat is, amelyre Jung világított rá. Az ember nagyon sokszínű személyiséget hordoz magában, de ennek csak egy része nyilvánul meg. A fiatal azokat a személyiségvonásait fejleszti és erősíti, amelyekre a sikeres boldogulásához szüksége van. Vannak olyan tulajdonságai, képességei, vágyai, amelyek háttérbe szorulnak, a „tudattalanba vonulnak”. Az élet középső szakaszában ezek az elfojtott személyiségrészek elkezdnek mozgolódni és követelik a megnyilvánulási lehetőséget. Például a váratlan és nagy hivatásbeli pályamódosítások az efféle elrejtett hajlamok feltörését jelzik.

Az emberek általában rosszul reagálnak az életközépi krízisre. Mivel erős lelki szenvedéssel jár, szabadulni akarnak belőle. A szabadulás egyik módja az, hogy erősen ragaszkodnak eddigi életstílusukhoz. Megtartják eddigi szokásaikat, ugyanúgy öltözködnek és viselkednek, mereven ragaszkodnak az elveikhez, semmin nem akarnak változtatni, és nem hajlandók belegondolni olyan kérdésekbe, amelyekkel eddig nem foglalkoztak. Azt hiszik, hogy életük első felének bevált módszereivel továbbra is elboldogulnak. Tehát továbbra is elfojtják a személyiségük eddig is elfojtott részeit. Egy idő után neveltségessé fognak válni, a lelkük pedig egyre kétségbeesettebb lesz. Jung hívja fel a figyelmet arra, hogy ez a merev hozzáállás is veszélyezteti a házasságot. Ugyanis életünk közepén a bennünk elrejtett másik nemre jellemző tulajdonságok is előtérbe akarnak kerülni. A nők intellektuális érdeklődése, határozottsága, küzdőkedve megerősödhet. Míg a férfiakban erőteljesebbé válhat a gyengéd érzelmek megjelenése. Ha egy férfi továbbra is csak a férfias vonásait hajlandó elfogadni, és nem ismeri el a benne lévő nőies vonások létét, akkor könnyebben beleeshet egy nő vonzerejének a csapdájába. Az el nem fogadott tulajdonságainkat ugyanis szívesen másokra vetítjük. A nők néha azért tudják annyira elbűvölni a férfit, mert az saját gyengéd vonásait vetíti rájuk. Ez a bonyolult összefüggés érthetőbbé válik, ha visszagondolunk a párválasztás és a vonzerő pszichológiai hátterére. Ott hasonló lelki mechanizmusokat találunk.

Az emberek másik része a fentiek ellenkezőjét teszi. A lelkük mélyéről előtörő, elfojtott hajlamaik szerint kezdenek élni. Felborítják eddigi életüket, otthagynak hitet, hivatást, családot. Ők pedig azt az énjüket fojtják el jó és rossz vonásaival együtt, akik eddig voltak. Így megint csak nem tudják kiteljesíteni a személyiségüket, hiszen annak újra csak egy részét hajlandók elfogadni. Pedig az élet közepén fellépő krízis hatalmas lehetőség arra, hogy megismerjük és integráljuk a személyiségünk teljességét, hogy lélekből eltávolodjunk a hétköznapi feladatoktól, és az ember végtelen hivatásának kérdésével kezdjünk foglalkozni.

A modern világ értékrendje egészen mást hirdet. Nem szabad hinnünk neki. Vállalnunk kell az emberi lélek fejlődési törvényét, mely szerint az az ember tud egyre magasabb fejlődési fokokra eljutni,

- aki kibírja a lelki szenvedést, és nem keres azonnali kiutakat,
- aki elég bátor ahhoz, hogy szembenézzen önmaga teljes valójával,
- aki elég bátor ahhoz, hogy szembenézzen a testi hanyatlással és a halállal – és ezeken keresztül kapcsolatba lépjen a Végtelennel.

Somogyiné Dr. Petik Krisztina

Sört főzni nem is olyan nehéz – ez a mottója egy rendkívül jó sörfőző blognak, amelyből Dani barátom küldött egy cikket, még 2014 októberében. A sör elkötelezett rajongója vagyok, de azért a főzés megedek ötletnek tűnt. Mindenesetre a fantáziám elindult, és a szeretteim is felismerték ezt: karácsonyra a barátnőmtől és a családomtól is megkaptam ugyanazt

egészet. De ha eddig eljutottunk, akkor már – egy életünk, egy halálunk – kívárvuk mi lesz. Adtunk is az eredménynek egy hetet. Nem történt semmi. Kezdetben úgy hittük, hogy a folyadék bármilyen rossz lesz is, megisszuk, mert a miénk. Nos, ez a fogadalom megdőlni látszott. Lefolyó? Állvakarás. Rendben, kapjon még egy esélyt: újraélesztőzés.

Tanácsztalanul néztünk egymásra

S Ö R T F Ő Z N I N E M I S O L Y A N N E H É Z

a házisörfőzős könyvet. Felvillanyozódtam, rengeteget olvastam, találkoztam egy igen jártas készítővel és elhatároztam, hogy kipróbálom.

Egy évvel az ötlet felmerülése után, egy alapfelszereléssel beálltunk az üst fölé. Lelkesedésünk határtalan volt már az alapanyag vásárlásnál is, nemhogy a főzőnapon. Részletes leírást készítettünk: mikor, mit és hogyan. Egyszerűen mennie kellett a dolognak, hiszen pontosan tudtuk a teendőket. De a kellemes édes, müzlis malátaillat után jött az első meglepetés: a hőmérséklet beállítása sokkal nehezebbnek bizonyult, mint hittük. Kemény munkával felfűtöttük a sörlevet (mert azt nem lehet ám akármilyen tempóban), aztán próbáltuk tartani a hőfokot. Nem sikerült. Levétel a tűzhelyről, aládurrantás, bebugyolálás hálósákkal – ezeket váltogattuk, de gyorsan hűlt a komisz. (Fél évvel később egyébként egyértelműen megbizonyosodtam arról, hogy a hőmérő volt rossz.) Túléljük, a kapott cefre finom, édes lett. Sajnos a többi lépéssel sem jártunk nagyobb sikerrel. Hiábavalónak tűnt a sok utánajárás – az elméleti tudás nem segített az aktuális problémáknál. Nem adhattunk pozitív tudósítást Dani feleségének, Dorkának sem, amikor időnként kíváncsian (és aggódva) benézett a konyhába.

A következő meglepetés a sörlé felforralásánál ért minket, a forrotörésnek nevezett folyamatban, amikor a fehérjék kicsapódnak. Tudtuk, hogy létezik, de fogalmunk sem volt, hogy ennyire átható! Fogalmazzunk úgy, visszataszító állagú anyag nézett szembe velünk. Ebben is saját hibáink megerősítését láttuk, pedig mint később rájöttünk, ez teljesen természetes látvány ebben a szakaszban. Csak nem egy vonzó fotótéma.

Mindenesetre kilenc óra harc után elkészült a beélesztőzött valami – mert nyers sörnek semmiképp se neveztem volna. Megízelve elég rossz, füves, kamillateás íze volt. Tanácsztalanul néztünk egymásra, komolyan elgondolkozva azon, hogy ne öntsük-e ki inkább az

És egy hét múlva, csodák csodája, leerjedt! Épp közösségi összejövetelünk volt, így megkóstoltuk a FriS fiúkkal. Illatra kellemes, de ízre...

Két hét hidegben érlelés után lepalackoztunk. Az íze sajnos nem javult, a túlcsondult palackból kiömlött sör sajátos szagot árasztott a fürdőszobában. De élvezettel koronázárazgattuk az üvegeket.

Három hét várakozás után jött el a nagy pillanat. Kiültünk a teraszra, riadt pislogás közepette kinyitottuk az üveget, és töltöttünk. Illatra vonzó, élesztős-gyümölcsös volt. Megkóstoltuk. A szemünk kikerekedett, nem hittük el, amit érzünk. Finom lett! A szénsavat pont jól etaláltuk a stílushoz – kellemesen csipkelődős – az íze gyümölcsös, mazsolás, kísérve egy kis virágos komlóval. A kezdeti elégtelen erjedés miatt egyértelműen hibásra sikerült, de ez ahhoz képest semmiség, hogy többször ki akartuk önteni az egészet.

Tehát nehéz-e a sörfőzés? Egy

szempontból igen; sok munkát és odafigyelést igényel. De ha a végén – minden kudarc ellenére – kapunk egy jó sört – akkor nem is. Ha történetünk nem ekképp végződik, még lett volna esélyem, de így menthetetlenül elindultam a lejtőn, melyet házi sörfőzésnek neveznek.

Szabó Zsombor

írásunk szerzője vegyész-hallgató az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen. Biztos tagja a plébániai FriS közösségnek, e mellett zongorázik, orgonál, biciklizik, sörkóstolókat tart és sört főz.

A keresztény pénz

Az előzőekben fölött nagy kérdés tehát az, hogy megvalósítható-e az „emberarcú”, keresztényszellemű globalizáció, vagy erről már lekéstünk?

Az atomfizikus Werner Heisenberg, az európai gondolkozásmódot elemezve, annak lényegét a „kérdésfeltevésben” jelölte meg, ahogyan az európai ember egy probléma megoldásához hozzákezd. Ez az első, legfontosabb dolog, hiszen rossz kérdésre rossz feleletet

országok teremtsék meg annak lehetőségét, hogy a legszegényebbek bekapcsolódhassanak a nemzetközi életbe.”

Tüneti kezelés?

A keresztény pénz feladata a szegényekkel való szolidaritás megteremtése, de nem csak a szegény társadalmi osztályokkal, hanem a szegény államokkal is. Az első példát erre az evangélikus Albert Schweitzer mutatta,

Globális tőke, vagy keresztény demokrácia?

M Á S O D I K , B E F E J E Z Ő R É S Z

Írásunk szerzője 1931-ben, régi szegedi polgárcsaládban született. Középiskoláit a szegedi piarista gimnáziumban végezte, de az államosítás miatt állami iskolában érettségizett. A BME Mérnök Karán, 1953-ban, mint hídépítő mérnök diplomázott. 1990-től, nyugdíjazása után kedves érdeklődési területe a természetbölcselet irányába fordult. 2007-ben az Éghajlat kiadónál jelent meg a *Jelek Istentől* c. könyve, amely a fizika kultúrtörténetével foglalkozó tanulmányai gyűjteménye. E kötet a fizika egy-egy törvényét, egy-egy elméletét vázolja fel, és ismerteti az azokból levonható filozófiai következtetéseket.

is fogunk kapni. Ha pedig a kérdésfeltevés jó, azt kell megkeresnünk, mi a pontos igazság? Gondosan fel kell mérnünk az előzményeket, elemeznünk, meghallgatnunk a különböző véleményeket és ellenvéleményeket.

Aki nem lép egyszerre

A mai „liberális gondolkodásmód” nem európai, mert az előbbieknél pontosan az ellenkezője. Saját véleményét eleve felsőbbrendűnek tartja, nem elemez, mások gondolatait meg sem hallgatja, tele van előítéletekkel, sokszor a nyilvánvaló tényeket sem hajlandó figyelembe venni. Ebben a rendszerben kialakul egy vélemény-diktatúra, amely ellen nincs fellebbezés, aki mást mond, az eleve primitív és elmaradott. A józan nézet ki van zárva.

Különös, de az európai gondolkodásmódot ma a keresztény egyházak képviselik, melyek szellemiségét és gyökereit Európa megtagadta. És ebben a szellemben íródtak a pápai enciklikák, a *Rerum novarum*, a *Pacem in terris*, a *Centesimus annus* etc. Ezekben a körlevelekben a keresztény pénz használatához szorosan hozzátartozik egy erkölcsi koordinárendszer, amely a teljes emberi lét minden részletét figyelembe veszi. Ezek között a legfontosabb erkölcsi fogalmak az ember, ill. a nemzetek méltósága, az igazság, az egyetemesség, vagyis a szegényekkel való együttérzés. Az egyetemesség és a szolidaritás fogalmához kapcsolódva idézem a *Centesimus annus* néhány mondatát:

„Minden egyes ember, és nép számára biztosítani kell azokat az alapvető feltételeket, amelyek a fejlődésbe való bekapcsolódásukat segítik elő. A cél elérése érdekében az egész nemzetközi közösség részéről felelős és tervszerű erőfeszítésre van szükség. Úgy illik, hogy a leggazdagabb

amikor a francia Egyenlítői Afrikában, a mai Gabonban kórházat alapított, és gyógyította a szegényeket. Jelszava volt: *„Élni akarok, de mások életének tiszteletben tartása mellett.”* Azóta több száz keresztény szellemű orvos követte példáját, akiket őszintén csodálnunk és tisztelnünk kell. Csakhogy a bevezetés gondolatai szerint az európai ember mindig egy probléma előzményeit, kiváltó okait kutatja. A gazdasági betegségeknél sem elég a tüneti kezelés, ha maga a gazdasági rendszer rossz, akkor azt kell átalakítani. A kiváltó ok pedig az emberi önzés és hatalomvágy, a minden áron való profithajhászás. Amit közönségesen csak liberálisnak mondunk. A multinacionális cégek önzésükben nem akarják észrevenni, hogy az emberi élet a profitszerzésnél sokkal bonyolultabb. Az ember ugyanis társas lény: a fiatalok kapcsolatra, szerelemre vágynak, az öregek elismerésre és szeretetre. Az ember élete értelmét keresi, mindenképpen hisz valamilyen – még az ateisták is – rácsodálkozik a szépségre, kutatja a természet titkait. Ez a teljes élet, az európai, keresztény ember lényege. Nem akarunk csupán „fogyasztók” lenni, egy sejt a gazdasági életben, egy ablak valamely kocka alakú panelház x-edik emeletén. Az „emberarcú” globalizációt a teljes emberi élet irányában kell továbbfejleszteni.

A *Centesimus annus* egyik legfontosabb fogalma az egyetemesség. Álljon itt egy újabb idézet: *„Minden ami jó, magának Istennek a műve, aki a földet és az embert teremtette, és aki a földet az embernek adta, hogy munkája által azt uralja, és élvezze gyümölcseit. Isten, – anélkül hogy bárkit is kizárt, vagy előnyben részesített volna – az egész emberi nemnek adta a földet, hogy valamennyi tagját éltesse. Ebben rejlik a földi javak egyetemességének gyökere. ...Mivel a föld nem terem*

gyümölcsöt az isteni adományra adott sajátos emberi válasz, azaz a munka nélkül, az ember munkával veszi birtokába, és méltó lakhelyévé teszi.” (IV. Fejezet 31.)

Sivatag és monszun

Újra és újra hangsúlyoznunk kell, hogy a szolidaritás és az egyetemesség összetartozó fogalmak. Itt szinte megoldhatatlan, hatalmas problémával állunk szemben. A különböző országok, nemzetek között óriási, sőt egyre mélyülő különbségek léteznek. Országoként különböző természeti adottságok, különböző éghajlati viszonyok, különböző nemzeti kultúrák, különböző technikai fejlettségi szinten élnek együtt. A harmadik világban általában súlyos probléma az édesvíz ellátás, ezek a sivatagokkal küszködnek, míg másoknál a nyári monszun okoz árvizeket. Egyes országok bővelkednek ásványi kincsekben, (pl. olajban) míg másoknak egyáltalán semmi nincs ezekből. Talán a legnagyobb teher az eltérő technikai fejlettséget, hiszen

ideiglenesen. Hosszan nem élhet úgy a világ, hogy a gazdag országok drótakadállyal veszik körül magukat, hogy jólétüket védjék, a szegények pedig nyomorognak tovább. Az európai gondolkodásmód szerint magát a kiváltó okot, azaz a szegénységet a szegénység helyszínén kell megszüntetni. Erről szólnak a pápai enciklikák, az igazságosság és egyetemesség elve, szemben a globalizációval, amely minden erkölcsi értéket felülír, eltorzít.

Unortodox misszió

De hát mit tudunk tenni az emberarcú globalizációért?

Magamat most ahhoz a dilettánshoz hasonlítom, aki életében először megy ki a lóversenypályára és életében először fogad. (Állítólag ezt a fogadást az igazi szakértők mindig tisztelik.) Mint a gazdasághoz nem értő mérnök, mostanában elállt a lélegzetem. A jelenlegi kormány, a három gyermeket vállaló családok számára 10 milliós vissza nem térítendő támogatást,

Újra és újra hangsúlyoznunk kell, hogy a szolidaritás és az egyetemesség összetartozó fogalmak.

pl. csak néhány ország képes atomerőműveket tervezni és fölépíteni. Ezek az egyetemesség legfőbb akadályai, a szociális igazságtalanság legfőbb forrásai.

Az európai gondolkodásmód, az európai gyökerű tudomány – nincs értelme az álszerénységnek – a racionalításra és logikára támaszkodva lekörözte a nála sokkal régebbi, ősi kínai, arab vagy indiai kultúrát. Mivel pedig ez a technika kizárólag az anyagi jólétet szolgálja, az egyetemesség, és szolidaritás elve alapján meg kellene osztanunk a harmadik világgal. Ezt megtehetnénk úgy is, hogy nem zavarjuk nemzeti identitásukat!

A menekülttáborok, favelák anyagi támogatása szintén csak tüneti kezelés vagy inkább ablakon kidobott pénz. Hiszen ezek újra és újra megtelnek majd szegényekkel. Az újabban megjelent bevándorlás megakadályozására kerítésekét húztunk fel – szerencsére csak

plusz 10 milliós alacsony kamatú kölcsönt ajánlott fel. Liberális szempontból ez maga a világ vége Vissza nem térítendő támogatás! Ilyen nincs, nem is volt soha, legföljebb, ha csak egy balga keresztény nem tett valamikor réges-régen ilyet. E támogatásban nincs profit, nyereség, kockáztatja az ország likviditását – csak egyszerűen keresztény szolidaritás a sokgyermekes családok iránt. Komoly kockázat rejlik benne, én mégis hiszek a sikerében.

A keresztény gazdaságtudomány bizonyosan rászorul a megerősítésre; a katolikus misszió nevében – mint „unortodox” mozdulatot – ezt mindenképpen meg kellene tenni. És még egy további unortodoxia: mi lenne, ha Európa visszatérne a keresztény gyökereihez?

Vékes Bertalan

A szerzetesrendek betiltása és a jezsuiták elüldözése után, a Pesti Jézus Szíve-templom egyházmegyés papok gondozásába került. Mind a hívek, mind a papok, teljesen tisztában voltak azzal, hogy az Állami Egyházügyi Hivatal (AEH) mindkét szemét szigorúan az egykori jezsuita anyatemplomon tartja.

Az 1951 és 1986 közti időszakban az itt működő plébánosok és káplánok nem tehettek semmi feltűnőt, semmi kimagaslót, mert a hatóságok minden újítást kifogásoltak volna. Hosszú éveken keresztül szürkén és egyformán telt az idő, kevesen jártak hittanra, a prédikációk csak az általános liturgia keretein belül maradtak, igyekeztek az ÁEH szabta szűk ösvényt taposni, a hivatal ügynökei állandóan, gyanakvó érdeklődéssel

nárai, mint kedves és engedelmes gyermekre emlékeztek, akinél – rend- és tisztaság szeretetén túl – nagyon korán megjelent az Isten iránti rendkívül erős vonzódás. Elemista korától kezdve járt ministrálni, és annyira megszerette a templomi szolgálatot, hogy délután, otthon a kisasztalon „oltárt” készített, ahol naponta „misézett”.

A helyi, római katolikus gimnáziumban tanult tovább, ahol részt vett a kulturális rendezvényeken és a cserkészmozgalomban, de elsősorban a vallási életben tűnt ki. A feladatait szívvel-lélekkel végezte, ha segíteni tudott, semmi sem volt számára fáradságos vagy kényelmetlen. Gyengébb képességű társait szívesen korrepetálta, hamar kitűnt jó tanári adottságaival.

A házapostol

K A L M Á R Ö D Ö N O . C I S T . H A L Á L Á N A K 3 0 . É V F O R D U L Ó J Á R A

tekintettek a közösség életére. Az itt szolgáló lelkészeknek és a templom híveinek egyaránt szembesülniük kellett azzal a minőségi különbséggel, amely a jezsuiták pasztorációs módszerei és az államtól engedélyezett keretek között mutatkozott.

1969-ben Ilyen körülmények között és ebbe a helyzetbe érkezett Dr. Kalmár Ödön ciszterci, hogy átvegye a Pesti Jézus Szíve-templom igazgatását. Mint szerzetes sohasem feledte el, hogy a kezeire bízott épület egykor a jezsuitáké volt, és egy pillanatra sem adta fel a reményt, hogy talán egyszer még visszaadhatja nekik tulajdonukat. Szilárd megfontolással és elhatározással kezdett neki az óriási munkának, amelyben visszaállított mindent, ami egykoron e nagyhírű egyházközséget jellemezte, az ÁEH szabta határokat súrolva, de át nem lépve. Mottójául a szent bernáti gondolatot választotta: *panasz nélkül irányulni, véték nélkül irányítani, önként engedelmeskedni, tapintattal parancsolni.*

Névjegy

1914. február 21-én született Dombóvárott, egy ötgyermekes család második csemetéjeként. Édesapja mozdonyvezető, édesanyja háztartásbeli volt, akihez egész életében nagyon ragaszkodott, még plébánosi éveiben is naponta meglátogatta. A *Mama*, mint életének egyik kiindulási pontja, semmilyen tekintetben nem akadályozta színes egyéniségének kibontakozását, hanem biztos lelki támaszt nyújtott. A keresztségben a Jenő, ciszterciként az Ödön nevet kapta. Szülei és ta-

A papi hivatásra korán érzett elhívást, de a pedagógiával akarta párosítani, ezért – hittantanára javaslatára – szerzetes-tanári pályára lépett. A hetedik osztályt már, mint oblátus, a Ciszterci Szent Imre Gimnáziumban végezte. Első fogadalomtétele után a budapesti Pázmány Péter Egyetem magyar-francia szakára jelentkezett, majd teológiát végzett, ezt követően egy évig a párizsi Sorbonne-on tanult. 1939. június 29-én, Zircen szentelték pappá a ciszterci rend számára. 1940-től a szentimrevárosi ciszterci Plébánián káplánként, majd 1945-től 1951-ig plébánosként működött.

A pasztoráció gyakorlati ismereteibe Molnár Rajmond O. Cist. vezette be, és a mindennapi papi munka nagyon jó iskolának bizonyult a későbbi önálló tevékenységéhez.

Járt utat a járatlanért

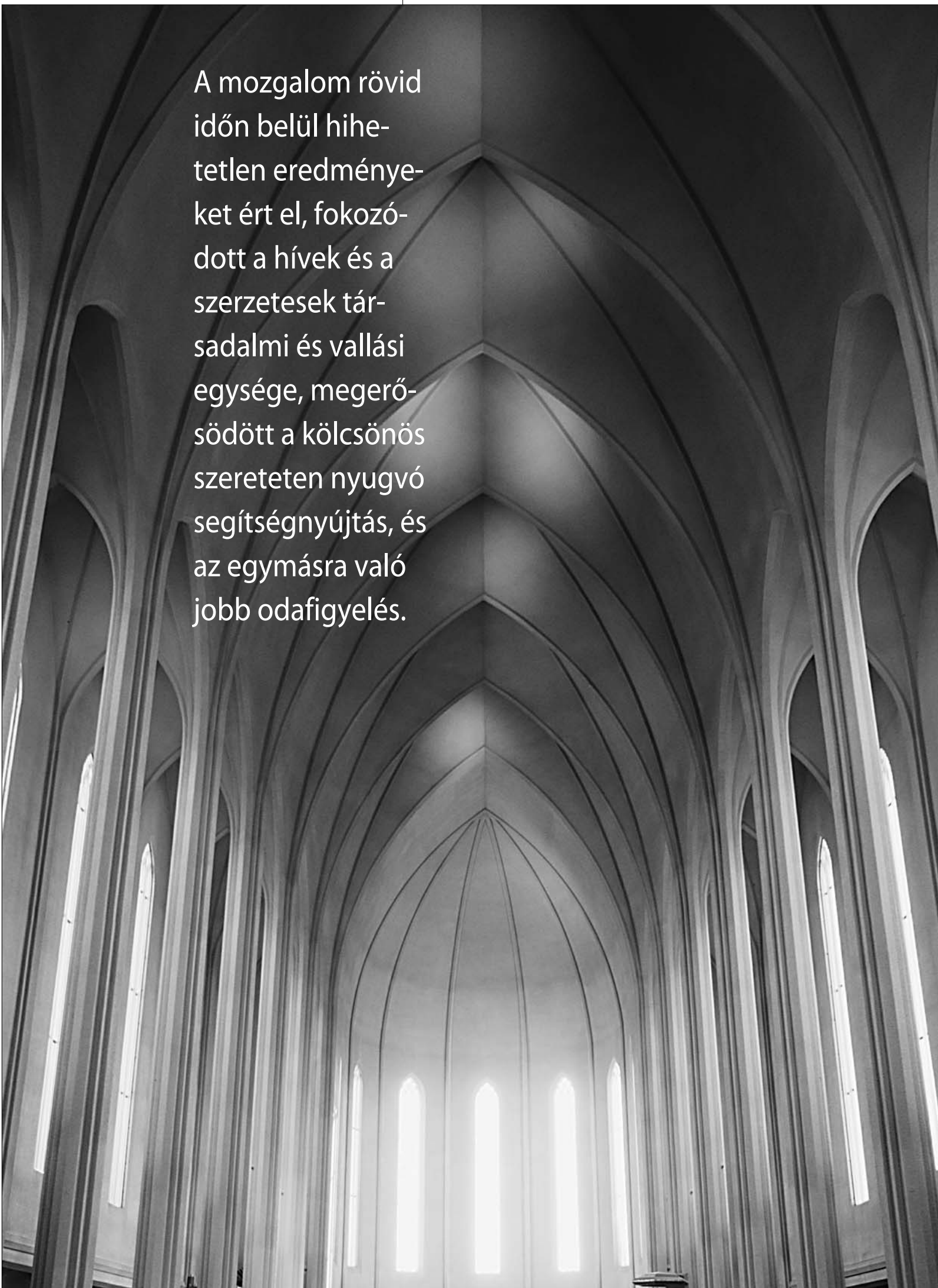
A Gellért-hegy alján, 1945 elején különösen nehéz harcok folytak. Az ostrom alatti utolsó misére 1945. január 6-án került sor a templomban, utána a ciszterci atyák, több hívükkel a Szent Margit Gimnázium óvóhelyére költöztek, de az istentiszteletek és a személyes lelki gondozás ez időszakban sem szünetelt. A fegyverroport csak február 11-én ért véget.

Az újjáépítéshez a feltételeket szinte a semmiből kellett előteremteni. A háború, a csaknem két hónapos ostrom – halottak, sebesültek, nélkülözés – súlyos morális teherként nehezedett a hívekre.

Az első szentmisét február 18-án mutatták be a temp-

A mozgalom rövid időn belül hihetetlen eredményeket ért el, fokozódott a hívek és a szerzetesek társadalmi és vallási egysége, megerősödött a kölcsönös szereteten nyugvó segítségnyújtás, és az egymásra való jobb odafigyelés.

lomban, megindult a romok és törmelékek eltakarítása az egyházi épületekben, hamarosan megalakult az Egyházközségi Tanács, így a munkából egyre több hátrult Ödön atyára. Majd 1945. októberében Molnár Rajmond plébánost Endrédy Vencel O. Cist. apát az Egyesült Államokba küldte, és utódjaként Ödön atyát nevezte ki. Közben az 1945-ös törvényhatósági választásokon a Katolikus Néppárt jelöltjeként beválasztották a Budapesti Székesfővárosi Törvényhatósági Bizottságba.

Az új plébános a munkát igen nehéz körülmények között kezdte el, a politikailag mind inkább ellenséges, egyre erősödő ateista propaganda árnyékában, amely a következő öt és fél évben csak fokozódott.

Kalmár Ödön a pasztorációban teljesen járatlan úton indult el; a szó szoros értelemben vett pasztorációs munkát szerzetestársaival együtt végezte, de ezzel párhuzamosan bevonta a hívek tömegeit is, saját szavaival „társadalmi katolicizmust” remélve.

Mozgalmas élet

Ennek plébániai szervezete a *Házapostoli Mozgalom* lett, de szorgalmazta a *Szeretet Munkaközösség* létrehozását is. Az utóbbi szervezetben, elsősorban a beteglátogatók, az élelmiszervivők és a lelki segítséget nyújtók kaptak szerepet. A Házapostoli Mozgalomban összefogta a plébánia híveit, a házapostolok elvitték a plébánia üzenetét a legtávolabbi helyekre is, a rászorulókat a karitással, a lelki gondozást igénylőket a plébániával kötötték össze. Mindezt a napi munka után vagy vasárnap délután végezték.

Az egyházközséget három részre osztották fel, a körzetek élére vezető apostolokat neveztek ki, a tömbökön belül a tömbapostol a személyes ismeretségből és egyéni jelentkezőkből adódóan egy-egy lelkes hívőt ajánlott a házapostoli teendők ellátására. A megalakulás utáni időben a házapostolok minden otthont felkerestek, igyekeztek minél több embert bekapcsolni a plébánia életébe. A házapostolok a későbbiekben havonta összejöttek és Ödön atya útmutatást adott a számukra *lélektápláló meditáció* keretében: lelki és gyakorlati tanácsokat, amelyeket megvitattak. A mozgalom rövid időn belül hihetetlen eredményeket ért el, fokozódott a hívek és a szerzetesek társadalmi, vallási egysége, megerősödött a kölcsönös szereteten nyugvó segítségnyújtás, és az egymásra való jobb odafigyelés.

1948 őszén erősödött az egyházellenes nyomás, ezért októberben, hatósági parancsra, be kellett szüntetni a Házapostoli Mozgalmat. Természetesen Ödön atya újabb munkaterületet talált, az apát engedélyével, kezdeményezésére megalakult a *Ciszterci Világi Rend*, amely a világban élő, tökéletesebb keresztény életre vágyó és törekvő híveket, a saját elhatározásuk alapján, az obláció, azaz a felajánlás szertartása által a

ciszterci rend zirci apátságának lelki közösségébe felvette.

A mindennapi liturgikus tevékenységben, nagyon fontos szerepet szánt a prédikációnak. Ezek teljesen egyéni, személyes hangvételűek voltak, egyik méltatója szerint Magyarország három legjobb szónoka közé tartozott – Prohászka Ottokár (1858–1927) püspök egyetemi templomi beszédeit a mindenkit magával ragadó lendület jellemezte, Bangha Béla SJ (1880–1940) elmélkedéseit az erkölcsi magasság és mélység felmérése utáni katarzis tette élménnyé – az ő beszéde után a hívő eltelt a szeretet, a megnyugvás és a bizakodás érzésével.

A hatalmas kiterjedésű plébánia területén, a hívek jobb pasztorális ellátása érdekében, kápolnákat létesített: így megszervezte a Ménesi úti Emmausz-kápolnát valamint az Ulászló utcai és a Karolina úti kápolnákat. Ödön atya, amellet, hogy ízig-vérig lelkész, plébános, tehát pásztor volt, nagyon komolyan vette pedagógusi hivatását is, amelyet a Ciszterci Gimnáziumban gyakorolt. A diákokkal a cserkészletben is foglalkozott, a cserkészek bakonyoszlói nyári táborázásán többször is részt vett, majd 1948 és 1951 között másfél száz cserkésszel rendszeresen táborozott Balatonalmádban. Később a cserkészlet miatt többször megjárta az ÁVO Andrassy út 60. alatti kihallgatószozáit.

Keserves évek

A szerzetesrendek felszámolása után ő sem maradhatott a régi helyén. 1951. július 11-én kitiltották Budapestről, két bőrkabátos ÁVO-s, hazafelé menet, a 61-es vilamoson felszólította, hogy a következő megállónál szálljon le, és többet be ne tegye a lábát a Szent Imre-templomba. Az egyházközséget az államhatalommal kiegyező, a későbbi – Róma által egy időre kiközösített – békepap és országgyűlési képviselő rendtársa, Horváth Richárd Pál (1906–1980) vette át.

A kis félreeső Pest megyei falut, Izbéget jelölték ki számára kényszerlakhelyül. Itt nem folytathatott lelkipásztori munkát, mint sekrestyés és harangozó működött. Ezekben az években a nagyon szerény igényű, üldözött szerzetesnek Szabó Imre püspök nyújtott néhány száz forintos anyagi támogatást. Híveit eltanácsolták attól, hogy felkeressék, őt pedig megfenyegették; hogyha régi kapcsolatait tovább ápolja, az ország legtávolabbi helyén jelölnek ki neki újabb állomás helyet. Az első évek keservesen teltek, majd a Sztálin halála utáni (1953) erjedéskor már időnként beutazhatott, majd az 1956-os forradalmat követő megtorlás, és a lassú egyházi nyitás után visszakerült Budapestre. 1963-ban a Bazilikába helyezték kiegészítő lelkésznek, ahol az első években még nagyon szűk kapcsolattartási korlátokat szabtak neki a hívekkel való érintkezésben.

Elsőnek a kézi perselyezést szüntette meg

Amikor egészsége megromlott, új feladatként a Pesti Jézus Szíve-templomba került templomigazgatónak, ahol minden elesettsége mellett hatalmas munkába kezdett, megújította a sokáig mesterségesen elhanyagolt templomi hitéletet. Ödön atya, kora ifjúságától kezdve a pasztoráció legmodernebb módszereit követte, részint saját elgondolásai, részint francia egyházi példák alapján. Naponta rendszeresen gyóntatott, lelkiismeretesen készült fel szentbeszédeire, amelyeket nagy gondossággal és rendszerességgel írt le, majd betanult, mert mindig élőlőszóval közvetítette Isten ígéjének értelmét és mondanivalóját. Arra törekedett, hogy a szentmise valóban a közösség összefogása legyen. Örömmel üdvözölte a II. Vatikáni Zsinat új liturgikus előírásait, és az elsők között vezette be az újításokat, felállította a szembemiséző oltárt.

A templomban a régi jezsuita hagyományoknak megfelelően elsőnek a kézi perselyezést szüntette meg, szinte az egyik napról a másikra eltörölte a pénzgyűjtésnek e formáját, és kihirdette, hogy ezentúl a hívek csak hátul, az álló perselyekben tudják elhelyezni adományaikat. Ezt a gyakorlatot nem minden kollégája tartotta szerencsés dolognak, noha mint kiderült, e módszer ugyanolyan bevételt hozott, mint a régi – a hívek adakozó kedve nem csappant meg.

A másik nagy visszhangot és nem kevés értetlenséget kiváltó újításaként ismét egész nap lehetett gyónni. A hetvenes években ez elég szokatlan dolognak számított a fővárosi templomok gyakorlatában, mivel ezek többségében csak a mise ideje alatt nyílt erre lehetőség.

A felejthetetlen mondat

A mindennapok és az ünnepnapok liturgikus életét sosem akarta magas rangú egyházi személyek meghívásával emelni. Nem látogatta a püspököket, mert a saját véleménye merőben különbözött az akkori, hivatalos püspökkari politikától. Híveinek azt mondogatta, hogy a jezsuiták „kismisés rend”, akik nem szeretik a fényes külsőségeket, hanem a maguk nagyon céltuda-

tos, egyszerű pasztorációs módszereivel dolgoznak. Ezért Ödön atya a szomszédos piarista rendház fiataljait kérte fel egy-egy koncelebrációs misére. Egyszerűségben, azonos ruhába öltözve mutatták be az ünnepi misét, a viszonylag kis létszámú, de magas művészi fokon éneklő templomi énekkarral.

A templomban új megoldásokat vezetett be, amelyeket mindig alaposan megfontolt és megindokolt. Ilyen volt a szembemiséző oltár megépítése is. Minden ünnepnek sajátos, egyszerű és vonzó képet tudott adni. A látogatottság növekedett, de ugyanakkor megnőtt az atyák terhelése is, mert sokan keresték fel őket, sok embernek kellett tanácsot vagy segítséget adni. Ödön atyához vendégként naponta 20-25 ember kopogtatott be, e látogatások lefoglalták az egész délelőttjét, délutánját, és szinte lehetetlenné tették, hogy a saját dolgaival foglalkozzon. Azonban nem számított sem az idő, sem az anyagiak vagy az elfoglaltságának mértéke, mindenkivel olyan szeretettel, megkülönböztetés nélkül foglalkozott, mint a saját testvérel.

A hagyománytisztelet erősen érintette, kegyelettel és nem el nem múló hálával gondolt halottaira és ápolta az emléküket. Felejthetetlen mondása volt, hogy „igyekezz azon, hogy soha ne legyél lekötve senkinek.” Mindenkit erre nevelt, erre oktatott és nemcsak életével és magatartásával mutatott példát, de mindig elősegítette, hogy eszerint cselekedjenek.

1983-tól az egészsége különösen megromlott, kórházba került, megműtötték, ami után három hónapig kezelték, majd ismét megműtötték, s bár hazakerült, de az orvos hetente látogatta. Megváltozott életének legnagyobb bánatára nyilvánosan már nem tudott misézni. Tudatosan készült az elmenetelre, szeretetteljes tanácsaival látta el barátait, híveit. 1986. február 23-án, két nappal 72. születésnapja után, átlépett az örökkévalóságba. Március 4-én, a Farkasréti temetőben szentelték be, s március 7-én helyezték örök nyugalomra Zircen, ciszterci testvérei mellett.

Bikfalvi Géza összeállítása

vers mindenkinek

anyám az álmok nem
hazudnak

álmomban szaladtam
csillagtól talpam

alá vetett fényporon
s nem volt aki utolér
szaladtam

magamban
vágycat kötöttem

övembe s álmomban
lábam elé vetettem

valamennyit
mert álmomban

fényporban nem
látszódnak

megevesztő jelek
melyeket ostoba

emberek

utamba vethetnek

örökre felismertelek

RÁKÓCZI PIROSKA

Kedves Olvasó, a **Lépcső** a szentimrevárosi közösség folyóirata, amelyből természetesen következik, hogy ápolni és növelni törekszik azt a szellemi műhelyt, amely lapunkat tartalommal tölti meg. Ezért szeretnénk ez úton is jelezni, hogy **szívesen látjuk a kedves Testvérek írásait** e hasábkra, hiszen számos hivatás, tapasztalat, gondolat lehet Önök között, amely mindannyiunk számára rejtve marad, amíg tulajdonosa nem jegyzi le, s nem teszi közkinccsé. Buzdítjuk tehát Önt is, **legyen a Lépcső szerzője**. Szeretettel várja érdeklődését, írását. Csányi Tamás karnagy@szentimre.hu

A Lépcső – ingyenes lapunk – amelynek megjelenését támogathatja **adója 1 %-ának** felajánlásával. Plébániánk Szt. Imre Alapítványa köszönettel fogadja készségét. Adószámunk: 19655165-1-43

Nem vagyok a számítógép virtuóza, ha választanom kéne egy könyv és egy képernyő között, ha bozás nélkül ez előbbi választanám, s készségem még korlátozottabb egy mobiltelefon esetében. E rövid felütés bizonyosan elhelyez az információs szupersztráda leállósávján, az ütemesen villogó segélykézők világában. Ennek ellenére igyekszem tájékozódni a digitális felületen, így kezdtem el olvasni az egykoros elemzéseivel, bátor meglátásaival, szellemes címlapjaival híres gazdasági hetilap rövid írását, mely – számos társával együtt – nemrég fontosnak vélte közölni, miszerint a Facebook alapítójának kutyája csaknem ötszáz ezer biztató kattintást tudhat maga mögött, valamint a puli *saját oldalát* is az Olvasó figyelmébe ajánlotta.

Oszd meg és uralkodj

A NYÁJAKAT TERELŐ JUHÁSZ

Kutyavilág

Írásunk szerzője 1979-ben csatlakozott a templom muzikus közösségéhez. Karnagy, kántor; szívügye a szép régi egyházi ének és a történelmi Magyarország liturgikus muzikájának gondozása, közreadása. Felesége pedagógus, három lányukkal a Szentimreváros lakói.

Az impozáns adat elgondolkoztatott, ezért tovább is léptem egy gombnyomással, hiszen plébániánk hasonló felületén kétjegyű számokhoz szokott szemem ilyen távlatokat még sosem látott. Megnéztem a pulit, szelíd felmosórongynak tűnt, két fekete s egy piros folt jelezte csak, hogy benne azért magyar szív dobog és státuszát tekintve ő egy elégedett cel-eb. A kedvelőklájkolók mennyisége továbbra sem hagyott nyugodni, mert a kérdésre – vajon milyen készítés érinti meg embertásaim ilyen tömegét, hogy *önként* megnyissák ezen oldalt, és *önként* megnyomják a gombot – hirtelen nem találtam választ.

A tárgyak önmagukban nem jók avagy rosszak, a felhasználó kezében válnak minősített lehetőséggé. A jelenkori számítógép – ennek bármely megjelenési formája – annyiban emelkedik más eszközök mértéke fölé, hogy fejlődése és határtalansága nagyságrendekkel meghaladja az emberi agy felfogóképességének tágaságát: az általa közvetített hír- és képözön az értelem számára befogadhatatlan és lefordíthatatlan. Egy adat megkeresése, feldolgozása, rendszerezése, rögzítése és előhívása, vagyis amit egykor hosszú távú emlékezetnek hívtunk, látszólag felesleges lett. A rövid távú emlékezettről nem is szólva.

Száz népdal, kívülről

Három évtizede, a Zeneakadémián, ennek tudása nélkül nem lett volna érdemes bekopognom a záróvizsgára. A jelenkor félretolta e készséget, a memoriter, mint az elme tornája és egy tábortűz körül zengő közös éneklés történetára a civilizáció partvonalára került. Beütni a keresőbe, s találatok özönét a képernyőn látni, néhány másodpercnyi befektetés. Ez a mesterséges intelligencia áldása, de az emberi agy csodájának kudarca, mert elveszi azt a képességet, amelyet egy-egy jelenség befényképezése után, az elvonatkoztatás során a tudásanyag összekapcsolása okoz, vagyis a értelem általi szinergia összetettségét, amely új kérdésfeltevésekre és következtetésekre sarkall. A fogalmi gondolkodás kialakítása, mint pedagógiai cél, feleslegessé

vált, az ismeretek felszínessége, a figyelem szétszóródása, a kényelmes, ám fegyelmetlen eszközhasználat általános jelenség, hiszen nincs olyan pillanat, amikor ne lehetne a telefonon újabb impulzust kapni, amelynek megnyíló ablakában további ablakok végtelen sora kínálkozik kattintásra fel. A szürkeállományban elraktározott tudás helyett *csupán e tudás elérési útvonalát rögzíteni*: ez – úgy hiszem – nem hozzánk ad, hanem elvesz belőlünk. Ugyanakkor, a másik parttól tekintve, a hozam is kétségtelen: a végtelen tér kétségtelen lendületet adhat hivatásunkban, hétköznapi ügyeink kihordásában.

A cukorhegyen innen s túl

A világháló brutális erejű hatását – hasznos kínálata mellett – a *függőség* kialakításával éri el. A kattintások véget nem érő száma, a minden igényt kielégítő szolgáltatások, a korlátlan szabadság virtuális élménye, a folyamatos elérhetőség és elérés édes íze egyirányú utcának látszott, mert a számítástechnika – fejlődésének jelentős szakaszában – nem figyelt egy, az emberi létezés meghatározó génre: a *közösséghez tartozás* iránti alapvágy megszelídítésére. Ezt az elemi ösztönt ismerték fel és jó időpillanatban adtak keretet s rendszert a Facebook alapítói, és a függőséget minden eddiginél magasabb horizontra tolták.

A rendszergazda, mint a hamuban sült pogácsával felke-
rekedő legkisebb fiú, egy teljes földi királyság birtoko-
sa lett, s egyben olyan adatbázis kizárólagos tulajdo-
nosa, amely léptéket még egyetlen zsarnok sem volt
képes megközelíteni. Kényszeresen megosztani és
lájkolni, vagyis véleményemet mindenki színe előtt
úgy közölni, mintha ez által az események fontos pil-

A relativitáselmélet

Ilyen mértékű és ilyen gyors visszacsatolással bíró hata-
lom – szinte egyetlen ember kezében – példátlan talán
a történelemben. Csodálkoznék, ha multinacionális
korporációk, titkosszolgálatok, szövetségi ügynöksé-
gek, erőszakszervezetek, politikai nagyvállalkozók nem
érdeklődnének szelíden az irgalmatlan adathalmaz

Fejlődése és határ-
talansága nagyság-
rendekkel megha-
ladja az emberi agy
felfogóképessé-
gének tágasságát

lanatainak résztvevője lennék, úgy érezni, mintha a
döntés, szó szerint, a kezemben volna – a közösségről
és a valóságról alkotott álom teljes félreértése. Jelen-
leg 1 600 000 000 felhasználó tagja e láthatatlan
kerekasztaltársaságnak. A nagy testvér pedig gyűjt és
rögzít mindent, figyeli a helyet, az időt, az adott tele-
fonszám fogyasztási szokásait, ízlését, azonosítja kat-
tintásait, ezekből beméri politikai, vallási hovatartozá-
sát, nemét, bőrszínét, tevékenységeit, és bárki meg-
kérdezése nélkül bármilyen adatot kiemel vagy töröl.
A szólásszabadság és a cenzúra korlátlan ura – a gon-
dolatrendőrség és a teleképek orwelli víziójában – aki,
amely képes akár fogyasztói, akár politikai célcsoport-
ot összeállítani és áruba bocsájtani azt, tetszőleges
mátrixban. Ahogy a kedves megrendelő kívánja.

íránt. És csodálkozom, hogy a senki által meg nem vá-
lasztott jogvédők, az átláthatóság hiányáért aggódók,
a fékek és ellensúlyok arányáért szenvedők, az üveg-
zseb rajongói, az emberi jogok szorgalmas szobrai, a
szabad demokraták szövetségei éves jelentéseikben
meg sem említik e birodalom viselt dolgait. Amely bi-
rodalom tulajdonosa – a világ egyik leggazdagabb em-
bere – az elmúlt esztendőben, az Egyesült Királyság-
ban mindösszesen négyezerháromszáz angol font nye-
reséget vallott és fizetett be az adóhivatalnak. *Észre-
vétlenül.* Igen, kedves testvérek, jól olvasták.

Csányi Tamás karnagy

A költő 1860-ban lett pesti lakos, amikor a Kisfaludy Társaság megválasztotta állandó fizetéssel honorált igazgatónak. Október 2-án költözött az akkor külvárosinak számító Három Pipa utcába (a mai Üllői út és Erkel utca sarkán állt az a ház, amelynek emeletén béreltek szobákat). Juliska lánya írta innen, Nagykőrösön maradt bátyjának a lakásról: „*Hanem a kilátás gyönyörű. Egyfelől a fél várost, s nem tudom mi csoda nevű helységet (talán a Tabán lehetett), másfelől – ha a gangra kiállunk – az egész Szent Gellértet beláthatni.*” Ezt nem nehéz elképzelni, hiszen alig volt akkortájt emeletes ház a környéken.

évében megjelent összes költeményeinek kötetében olvashatták. Ugyanis azon a nyáron járt először a fővárosban, s a Gellérthegy tetején az osztrák ágyúk által lerombolt csillagda maradványait láthatta. Versében a Citadellát nevezi kellő gúnnyal „új koronának”. Azt a citadellát, melyet az önkényuralom éveiben kezdtek erődnek építeni a rebellis magyarok féken tartására. 1867 után a magyar közvélemény évtizedekig követelte újra és újra a lerombolását, de végül csak 1897-ben került a főváros birtokába. Akkor pedig már megelégedtek az erőd szimbolikus bontásával a déli részén és a bejárat fölött.

Hanem a kilátás gyönyörű

ARANY JÁNOS A CITADELLÁRÓL

Cikkünk szerzője művelődéstörténész, a Varsói Egyetem tanára, József Attila-díjas író, 15 önálló könyve látott napvilágot. Az egykori József Attila (most Szent Imre) Gimnáziumban érettségizett 1963-ban, szűkebb hazája a Szentimreváros. Szenvedélye a csavargás az Adriától a Balti-tengerig.

szia
Szent Imre Alapítvány

Mivel nem állott rendelkezésére térkép, Arany János eleinte a város alaprajzát hordta a zsebében tájékozódás végett. A Kisfaludy Társaság az akadémiához hasonlóan az Úri (ma Petőfi Sándor) utca 3. alatt lévő Trattner-Károlyi házban bérelt szobákat, s oda rendszerint gyalog járt lakóhelyéről. Útközben szinte végig a Gellérthegy látványát szemlélhette a Duna túloldalán. Talán éppen ilyen séta közben születtek a *Vojtina ars poetica* című versének sorai és emlékezetes látképe az ikervárosról:

*Állok Dunánk szélén, a pesti parton:
Előttem a kép, színdús üde karton:
Felleg s hegy által a menny kékje csorba,
A nap most száll le a város-majorba;
Büszkén a Gellért hordja bársonyát,
S fején, mint gondot, az új koronát;
Lenn a Tabánban egy toronytető
Gombjának fénye majdnem égető;*

1861-ben jelent meg a költemény a *Szépirodalmi Figyelőben*. Akkor még nem tett csillagot a szerző az itt idézett utolsó sorhoz a következő rövid megjegyzéssel: „Ez 1849-ben volt így. A. J.” Ezt majd csak a kiegészítés

Szembetűnő, hogy a mindenkori, idegen hódítók milyen előszeretettel állítottak ezen a helyen emlékműveket a jelképes birtokbavétel jeleként. Gürz Eliász hegyének nevezték a törökök az ide temetett szent életű muzulmán szerzetesről. Az idősebb nemzedéknek, kortársainak nem kell elmagyarázni, miképpen lett a szovjet megszállás emlékműve a Szabadság szobor. Nagyon egyszerű lenne maradéktalanul visszafogadni a magyar szabadság jelképéül. Magyarázó jegyzet sem szükséges hozzá. Csupán élni kellene Salamon Konrád történész barátunk Írószövetségben elhangzott javaslatával: négy messzire látszó szám kerüljön a szoboralak talapzatára: egyes, kilences, ötös és hatos.

Kiss Gy. Csaba

Jelen írás a szerző „Szentimrevárosi Athenas” címmel indított sorozatának része, amely kerületünk irodalomtörténeti múltjáról készít tartalmas pillanatfelvételeket.